

Pár hrozivých čísel pro nulté číslo Pootavského Pískomyla 2025

Milí přátelé a kolegové, chystáme se spolu prožít 46 hodin celostátní přehlídky experimentujícího divadla Šrámkův Písek 2025. Jen v rámci hlavního programu bude provedeno 16 divadelních představení, 4 důkladné debaty o nich, při troše štěstí vyjde i 5 čísel Pískomyla. V rámci doprovodného programu proběhne dalších 10 akcí (tvůrčí dílny, divadla, koncert). Setkají se nižší stovky divadelníků a příznivců otevřeného, živého, hledajícího, tázavého, občas tápajícího a zároveň kvalitního divadla různých žánrů. Proč se odvažujeme tvrdit, že kvalitního? Kromě mnoha dalších důvodů spíše duchovního a mystického rázu i proto, že tato přehlídka je celostátní a výběrová, uvedených 16 inscenací bylo vyvoleno z řádově stovky děl nabídnutých v rámci zhruba 11 oblastních přehlídek konajících se všude možně od Ostravy po Plzeň.

No, to tedy bude zase jednou nálož, držíme si prosím klobouky, čepice i šátky, anebo raději ne a pusťme si do vlasů Šrámkův stříbrný vítr a Šrámkovo pozdně jarní zlaté slunce. (PO)

Pískomyl s tvrdým y

Rád bych na úvod vysvětlil jednu překérní záležitost. Ač se to může dosud nezasvěcenému čtenáři zdát, v názvu našeho půldeníku není chyba. Neodkazujeme se totiž na sympatické hlodavce myšovitého typu se sympaticky dlouhým ocáskem, nýbrž na tradici města, do kterého se každého jara stěhuje velkocirkus českého experimentujícího divadla. Tento náš velkoobor velkokulturního velkobyznysu lze sice objemem směle srovnat s tím sympatickým hlodavcem, ale to ještě neznamená, že je název půldeníku od hlodavce odvozen. Nemí!

Názvem Pískomyl s tvrdým y vzdáváme hold městu, kde se rýžovalo, neboli písko-mylo, zlato, zřejmě již od 12. století. Hodnotu pískomytí nijak nesnižuje skutečnost, že se přibližně v 16. století dorýžovalo. Věříme, že odmývání, umývání, promývání a smývání je uloženo v mnohých zapadlých koutech i v hlubokých základech města Písku i v dnešní nerýžovací a nepískomylové době. (PO)

Něco málo o Divadle Pod čarou, v němž Šrámkův Písek bydlí

Vzniklo kolem přelomu milénia jako spontánní reakce skupiny nadšenců na nedostatek zkušebních prostor pro místní spolky a kapely, které neměly kde zkoušet.

Praotec divadla Miroslav Pokorný v rozhovoru pro Jihočeské Týdeníky v roce 2020 zavzpomínal: „Na začátku jsme se jako šermíři se společností Rival scházeli s kamarády z jiných skupin a kapel u piva a všichni jsme řešili stejný problém. V 90. letech se začaly komercializovat prostory, kde jsme dřív zkoušeli. Každý je chtěl pronajímat za těžké peníze. My jsme hledali vhodné místo a říkali jsme si, že by se tam pak mohlo uskutečnit i nějaké vystoupení. Že z toho ale vznikne tohle, nad tím nikdo tenkrát nepřemýšlel.“ (Rozhovor k historii, ze kterého jsme čerpali, si načtete přes QR kód.)

historie Divadla Pod čarou uložená formou výstřižků z tisku v šuplíku v kanceláři divadla

Z původně zanedbaného objektu bývalého kina Svět, který byl ve špatném stavu, se díky jejich úsilí a několika rekonstrukcím stal živý kulturní prostor. Dnes je Divadlo Pod čarou známým klubem, který nabízí široké spektrum kulturních akcí, od koncertů po divadelní představení. V roce 2020 tu rozeběhli i vlastní divadelní festival ochotnických divadel „Stříbrný vítr“. Ten se od té doby pravidelně pořádá začátkem roku a pod palcem ho má Tomáš Franců.

Provoz klubu zajišťuje obdivuhodný tým – dramaturgicky ho až do roku 2020 vedl Miroslav Pokorný. Nyní se o dramaturgii starají tři dobré duše: Iveta Hodoušová, Daniel Čížek a Jana Kuntová. Díky podpoře města a partnerů se daří udržovat pestrý program, který oslovuje široké publikum. Divadlo Pod čarou se tak stalo důležitým centrem kulturního dění v Písku, které navíc spojuje komunitu a podporuje místní umělce. (WE)

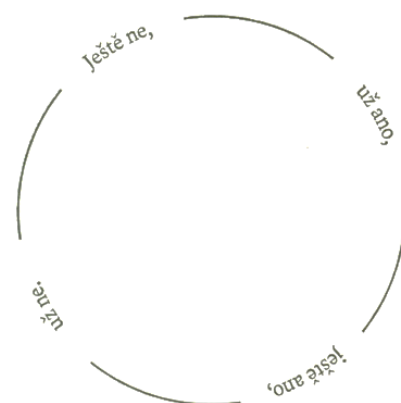
Pište nám, říkejte nám své postřehy, vyjadřujte své myšlenky

Prosíme všechny kolegy a další návštěvníky, kteří se účastní divadelního reje zvaného Šrámkův Písek: cokoli nám komentujte, kdykoli cokoli napište a dejte nám to nebo pošlete na adresu uvedenou v zápatí. Rádi vaše úvahy, poznámky, postřehy i zvolání zařadíme do Pískomyla nebo na blog přehlídky.

A neváhejte prosím cokoli komentovat na stránce blog.sramkuvpisek.cz. Komentování nevyžaduje žádnou registraci ani ověřování identity, jen jméno a e-mailovou adresu. Tyto údaje si můžete klidně vymyslet, prosíme nejlépe nějakým poetickým způsobem. (PO)

Ještě ne, už ano, ještě ano, už ne.

Toto je název knížky básní Hany Voříškové, která už mnohokrát obohatila svými dílky Šrámkův Písek a obohatí ho i letos (v sobotu v 11:45, **Karavana**). Knižka obsahuje i CD s nahrávkou zhudebněných textů (od Pavly Šefrnové) a čtených textů (od Vladimíra Javorského). Má šitou plátěnou vazbu a prodává se za 330 Kč. Kdo si přeje nahlédnout nebo koupit, může si přímo v Písku najít přímo knížku nebo přímo Hanku.

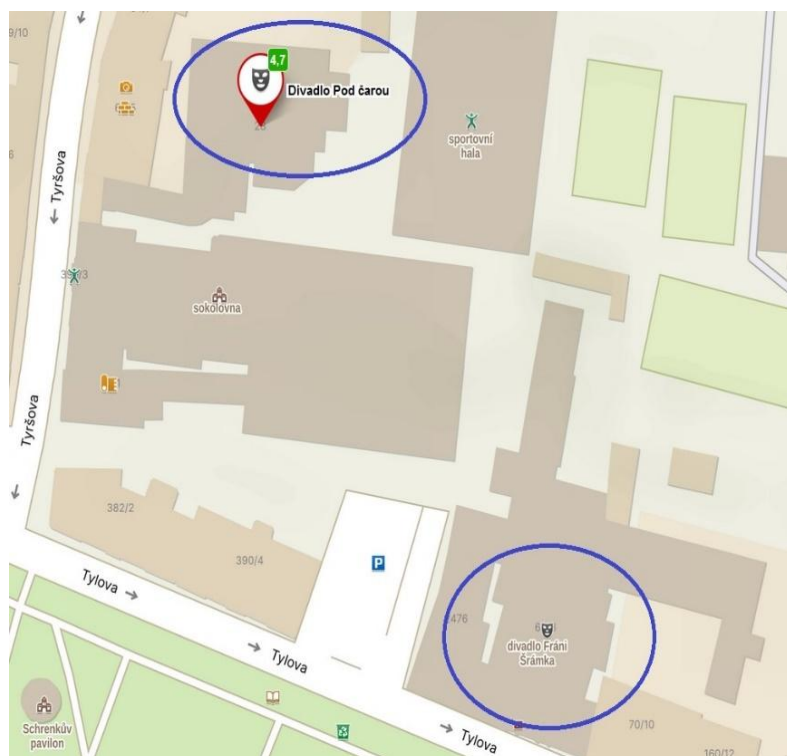

Kde se letos performuje, pozoruje, poslouchá, debatuje, polemizuje, sní, medituje, hoduje, ...

Hraje se v **Divadle Pod čarou**, v jehož malém sále se také konají debaty o prožitcích z divadla a obecnějších otázkách a objevech. A v **Divadle Fráni Šrámka** – jak ve velkém sále (většinou jen na jeho velkém jevišti, kam se vejdou účinkující i návštěvníci), tak v komornější Divadelce, do které se vstupuje vedlejším vchodem nalevo od hlavního.

Vzdušná vzdálenost obou divadel je asi 150 metrů, po ulici zhruba 300 metrů.

Přehlídkový ruch zahrnující bujará i usebraná setkávání, umělecky inspirující i marně melancholické popíjení, a také požívání klobás a horkého Hermelínu, bude probíhat tradičně na zahrádce Divadla Pod čarou, která bezpochyby určuje souřadnice duchovního epicentra přehlídky experimentujícího divadla. Pro ty, kteří se v určitém okamžiku přesytí podčáreckých lahůdek a kvalitně čepovaného podčáreckého piva, máme naproti Šrámkovu divadlu přes park vyhlášenou restauraci U Reinerů. A na ty, kteří se v určitém okamžiku přesytí divadla a theatroidní společnosti obecně, čeká ve městě na divadelní straně Otavy mnoho dalších podniků. Ty ovšem – zdali je to klad nebo zápor? – nenabízejí jistotu setkání účastníků festivalu a probrání nějaké zásadní zapeklité estetické, formální, významové, obsahové nebo produkční otázky. (PO)

Citát na úvod Šrámkova Písku

Představení amatérského divadla nás zajímá jako projev totální autentičnosti, již se projevuje naprosto neopakovatelný postoj ke skutečnosti. (Jan Císař, *Proměny divadelního jazyka*)

pozn. 1: pokračování v dalším čísle; pozn. 2: někteří členové redakce mají k citátu drobné poznámky

Pomeranč? Mandarinka?

BezOhledu Dramacentrum Bezejména, DDM Větrník Liberec: Podivný případ se psem

Já mám prostě rád tyhle formy. Tato krátká úvaha proto vůbec nebude o významech a obsazích, už vůbec ne o analýzách různých posunutých psychických dispozic nebo dokonce autismu, ale o tom, co nám může poskytnout tento typ divadelní formy. Ona nám totiž může poskytnout mnohé, i když se nijak nezajímáme o posunuté duševní stavy. A kromě toho a na okraj, nahlédneme-li my, kteří si o sobě myslíme, že vnímáme svět „normálně“, do přepokládaného vidění světa zvláštními, třeba precitlivělými lidmi, odhalí se nám spousta netušených dimenzí.

Celá hra byla nádherně fragmentární: zvukově, vizuálně, dějově. Různé dílky, fragmenty, se poskládávaly, zřejmě částečně připraveně a nacvičeně a částečně i spontánně, fragmenty na různých vrstvách se překrývaly, nové fragmenty se zjevovaly a staré fragmenty mizely. Imprese, exprese, vše zároveň ostré i tupé, chvílemi ostré, chvílemi tupé, chvílemi současně ostré a tupé. Chvílemi nesnesitelně ostře pisklavé, ječivé, chvílemi blaženě rozostřené.

V životě se i zcela zásadní věci odehrávají paralelně s mnoha zdánlivými banalitami nebo zdánlivě nesouvisejícími událostmi probíhajícími kdesi na pozadí. Zásadní události vnímáme přes clonu ostatního dění, které pro nás třeba zásadní není, ale přesto nám zásadně formuje vnímání toho nejdůležitějšího. Například v okamžiku, kdy nám někdo oznámí, že musíme udělat zásadní akci, třeba někoho zachránit, se stejně neubráníme deseti dalším postranním myšlenkám: že jsme se dnes pořádně nenajedli, že nám lezou do očí nedostatečně ostříhané vlasy, že máme v hlavě ulpělou melodii, ... Myslím, že „místy zastřená“ a fragmentární forma této inscenace tento jev dobře zkoumala. Toto krásné divadlo bylo studií vnitřního vnímání jak všednosti, tak drobných dramát, tak větších dramát, tak vyhocených existenciálních dramát.

Konzumovala matka mandarinku, pomeranč nebo něco jiného? Mlaskání zasmyčované do pozadí – matčin příznačný motiv – bylo dokonalé, přiměřeně pochopitelné a přiměřeně rozumově nerozklíčovatelné.

A jedna divoká poznámka: celek tohoto divadla se mi velmi příjemně a inspirativně asocioval s romány Alaina Robbe-Grilleta – viz například Dům milostných schůzek nebo Vzpomínky na zlatý trojúhelník. (PO)

Divadlo Neslepýš: Rizoto

Vaříci a tlachající ženy v kuchyni jsou dnes už poměrně klišé. V každém druhém seriálu na jakémkoliv televizním programu jich je dvanáct do tuctu. Baví se o nákupech, o dětech, o manželech/milencích, o sousedech... Za to tlachající muži, ba co muži, dva tlachající severští vikingové (!) popíjející vikingské pivo a poslouchající orchestrion (tedy vlastně jukebox), kteří se baví o solených treskách, severském příbuzenském incestu a starém sousedovi (jméno zapomenuto, pardon) vnášejí do světa „chalupářských“ kuchyní svěží Fønvind.

Všudypřítomná atmosféra dálky, izolovanosti v kombinaci s repetitivností a absurditou nemůže nechat žádné intelektuálně naladěné srdce v klidu. A tak v hledišti zaznívaly salvy smíchu. Od začátku do konce udržená vědomá trapnost, se kterou si tvůrci hrají, funguje díky své naprogramované a dodržované repetitivitě. Parodie s odkazy na severské filmy se stísňenou, depresivní atmosférou a narážky na vylidněnost dálného severu se prolínají s aktuálním tématem možné odlidštěnosti (snad až možné intence usmrčení) skrze umělou inteligenci, která se na rozdíl od lidských protagonistů velice rychle obrozuje a učí.

Z jeviště do hlediště stříkala až pohlcující extrovertní radost herců z hraní (si). Jak prohlásil sv. Augustin: „Kdo chce druhé zapalovat, musí nejdřív sám hořet.“ A tady všichni hrající hořeli. Zvláštní a nové pro mě jako diváka byla směs určité absurdní poetičnosti (vnitřní promluvy Henrika) s jakousi přizemností reality (neustálé komentované močení Olafa) a vulgárními výrazy, které ale de facto neurážely.

Kontrast Ulriky, která se hodiny dokáže „koukat z okna a neutrácet“, vůči neustále kecajícím a opíjejícím se mužům podporuje absurditu partnerského soužití. V některých chvílích mi ale přišlo, že přílišná ukecanost ubírala na komičnosti a pointě na úkor jiných divadelních prostředků.

Linka pytle v pytli s pytlíkem v pytli a pytlí v pytli... tedy až detektivní zápletky dokázala udržet diváka napjatého až do poslední chvíle. Po konci inscenace mi zůstala snad jen jedna nezodpovězená otázka: Proč umělá inteligence hledala sražené podivné zvíře, které vypadá trochu jako králík a trochu jako kachna? Že by to byl její domácí mazlíček? Nebo to byla další forma umělé inteligence, která ale skončila „u buranů na mrazáku“?

Ať tak či tak, já jsem si inscenaci naprosto užila, a to i přesto, že jsme nejspíš všichni debilové, protože nedokážeme rozpoznat rozdíl mezi kachnou a králíkem. (Minimálně já jsem tedy nabídnutým testem neprošla.) Drzá baterka (WE)

Potkal Quijote Quijota...

Quijote, Quijote, Quijote! Teátr Vaštar Ostružno

Nelze než souhlasit s tím, co hned v úvodu hry konstatoval Michal Ston, totiž že o Donu Quijotovi už toho bylo napsáno tolik, že k němu těžko cokoli dodávat, na druhou stranu osobitá a autentická syntéza tohoto uvažování může být mimořádně osvěžující. V tomto představení se to podařilo minimálně ve třech rovinách.

Cervantesův román se skládá ze dvou částí, přičemž zásadním rozdílem mezi nimi je, že zatímco v první části Quijote naráží na svět, který jen reálně neodpovídá rytířským románům, v části druhé chodí světem, který zároveň už zná Dona Quijota. Stejně tak dnes těžko najít publikum, které by Quijota neznalo, a tak jsou autoři předem donuceni pracovat s ním jako s určitým konceptem. Opravdu vzácné jsou přitom realizované představy, kdy Quijote potká jiného Quijota, a zde se občas setkají i tři. Daleko snazší bývá utvářet Quijota jeho narážením na hranice reálné společnosti než konfrontací s dalšími Quijoty. Přitom se nelze zbavit vtíravé otázky, zda náhodou nejsme skutečnými Quijoty nakonec všichni, jen s různou schopností reflexe.

Druhou, velmi silnou rovinou představení byla aktualizace – formování dnešních Quijotů přes novodobé rytířské příběhy Barbara Conana, Spartaka nebo policistů z Kobry 11. Brilantní je v tomto smyslu konfrontace neohrožených superhrdinů s idejemi svobody jako vysněného lesa, kde můžeme bez překážek kdykoli přeskakovat potůček, lásky jako společného prožívání naplněných a smysluplných chvil nebo dobrodružství jako dobrých bot, skvělého outfitu, možnosti měnit svět 80 km od Plzně nebo hrát divadlo po čtyřicítce.

Přirozeně se tak nabízí myšlenka, zda náhodou není svět převrácený, jestli naopak není skutečným světem ten donkichotský. To hra precizně ukazuje přes románu vlastní tzv. karnevalovou kulturu, kdysi popsanou Michaelem Bachtinem, kdy se vysoké hodnoty či moc negují v nízkost a bezmoc – policisté jsou komičti a diváci postříkaní vodou, čímž dochází k jakémusi všeobecnému smíchovému obrození. Nejdůležitější myšlenka donkichotského světa nicméně přišla během litého minutového souboje: Don Quijote nikdy nemůže vyhrát nad Donem Quijotem. (MI)

Z pátečních nočních debat:

Podivný případ se psem. Plénium ocenilo dynamiku a herecké výkony, ale zpočátku se těžko orientovalo v roztržitěném obraze a přehlušené zvukové vrstvě; po čase však nalezlo klíč k vnímání a postupně si vytvořilo vztah k protagonistovi, kterého četlo jako autistického. Inscenace vyvolala silné dojmy i nepříjemnost z přestimulace, zároveň ale nabídla silný obraz chaosu v hlavě. Lektori vyzdvihli prostorové řešení, architekturu zvuků a schopnost vizualizovat vnitřní svět postavy; zazněly i výtky k absenci ztišení a slabšímu ztvárnění vztahu hlavního hrdiny ke psovi. Soubor potvrdil, že smrt psa odpovídá předloze a závěr měl být retrospektivní – motivace otce však zůstává záměrně nevyjasněná.

Rizoto. Plénium se od začátku dobře bavilo, ocenilo jednoduchost prostředků a zároveň velký rozměr témat, přičemž výrazně rezonovala otázka smyslu formy, gradace a pointy – v závěru u některých převládl pocit ztráty směřování. Diskutovalo se o metaforičnosti severského prostředí, izolaci a roli umělé inteligence, včetně její přítomnosti od začátku a vyvolání konce publikem. Lektori nabídli širší interpretační rámce: od existenciální parodie a žánrového balancu (PV), přes absurdní humor a popkulturní odkazy (VH), až po dramaturgické napětí mezi severskou stylizací a českými realitami (AS). Vznikla debata o rozdělení představení na mluvenou a nemluvenou část (TŽ), přičemž více hodnotných momentů se dělo spíš tam, kde se nemluví. Soubor sám vnímá AI jako nástroj pro zkoumání prázdná a zábavně zpracovává těžká témata, přičemž zhruba třetina vzniká improvizací podle momentálního nadšení.

Quijote, Quijote, Quijote! Plénium ocenilo inscenaci jako upřímnou, tvořivou a silně rezonující – zejména díky motivu donkichotství, které evokovalo smích i smutek zároveň a dotklo se generačních otázek porozumění. Bavila stylizace do absurda a schopnost ironie bez kalkulu, přesto zazněla kritika vizuálních prvků (např. kalhot). Lektori se zaměřili na vrstvy inscenace: od klauniády, patafyziky a výsměchu patosu až po hluboké existenciální roviny. Vyzdvihli dramaturgii, zcižovací prostředky i odvalu k upřímnosti bez ironických alibi. Hra podle nich dekonstruovala nejen Dona Quijota, ale i samotné herectví a osobnost tvůrců, přičemž klíčová zůstala divácká emoce. (WE)

Tématem letošních soch z písku v Písku je svoboda. Soch je celkem šest a jsou na obou stranách Otavy. Kurátorem projektu je letos Tomáš Žižka, který je zároveň jedním z lektorů při našem Šrámkově Písku.

Citát pátečního večera

Taky si myslíš, že chlap po čtyřicítce, když dělá divadlo, že je to trapný? (*Quijote, Quijote, Quijote!*)

Co všechno lze dělat slovy...

Morbus animi, Brnkadla-Mimoni, SVČ Lužánky, Brno

Řeč nemusí mít nutně význam, ale funkci má vždycky, i kdyby to mělo být jen přehlušení ticha. Slovy Niklase Luhmanna, komunikace komunikuje – vystačí si s tím, že odkazuje sama na sebe. A právě tuto komunikaci nám představení vycházející z absurdní dramatiky zprostředkovalo přehledně, takřka encyklopedicky, přitom se sympatickou dynamikou. Věty, které lidé pronášejí v každodenních situacích, aniž by jimi ve skutečnosti chtěli říct cokoli jiného než samotné mluvení, se zde rozvádějí do důsledků, které připomenou i některé dialogy Voskovce a Wericha, jindy nám dají pocítit, jak se i běžná komunikace, která představuje formální zdivořilost či nezdvořilost nebo má zaplašit nepříjemné ticho, může sama stát nepříjemnou, zvláště když z ní aktéři nemají šanci snadno a včas utéct.

Najdeme zde nejen dialogy, ale i parakomunikaci s pěveckým idolem, komunikaci s přístrojem (zde rádiem), jež nicméně také propojuje lidi navzájem, monology terapeutické a zvláště magické – a magie v představení funguje dokonale, slova dokáží vyčarovat zásuvku, kávu nebo přízeň oblíbeného zpěváka. Veškerá komunikace tu má důsledky, někdy pozitivní, jindy nevlídné, v každém případě je jí hodně a stále více, metafora džungle (či vzhledem k předloze prales) tomu odpovídá, koncentruje všechny zvuky do jednoho prostoru, řekl bych, že vhodněji než psychiatrická ordinace, která sice hlasy uzavírá do hlavy, nicméně s nádechem něčeho zbytečně nežádoucího, patologického.

Hru uzavírá klasický příklad tzv. mluvních aktů – svatba, událost skrz naskrz jazyková, kdy jen slovo utváří zásadní propojení dvou lidí, což zřetelně ukazuje, že tématem inscenace jsou obecně významy slov. A úvahy nad významy barev nebo květin nám opět připomínají, jak snadno se mohou významy objevovat, ale také mizet, až k úplné bezobsažnosti každodenní komunikace. (MI)

Kočka s mnoha ocasy a ohnutými zády

Do kořán, Tanec jako klíč, Ostrava: Milenci

Nebanální pohled na tělo, na tanec, nebanální prožívání těla a ženské duše. Oceňuji nespěchání: na důležité věci v životě máme přece dost času; oceňuji neloudání se: na důležité věci v životě přece máme přesně tolik času, kolik potřebujeme, tak bychom ho neměli probendit.

Skutečný jazyk těla bez starosti o srozumitelnost pro intelekt.

Ženy za plátnem, vedle plátna i před plátnem. Jeden muž několikrát také. Musel být muž i před plátnem? Nestačilo by, kdyby byl jen za plátnem, případně vedle něj? Mně osobně připadala jeho přítomnost nepřiměřeně popisná. Na rozdíl od mikrofonem předávaného textu, který explicitní nebyl. Stín muže na plátně by mi určitě dostačoval, jeho potenciál by byl silnější než jeho plná fyzická existence.

Podobný vjem jako s mužem jsem měl, když tanečnice prováděla „běžný“ tanec. Během valné většiny představení byl tanec neobvyklý – plížení, chůze, leh a kopání, ruce v prostoru, ... Toto bylo mnohem silnější než „běžný“ tanec. V jedné scéně byl dokonce „běžný“ tanec na popředí, zatímco na pozadí dvě tanečnice ležely na zádech a kopaly nohama; v tomto případě pro mě bylo pozadí mnohem lákavější, zajímavější, upřímnější a tázavější než předek scény s tancem.

No ale: kvalitně se na mě přenesl zážitek těla, tělesna s duševnem, spojení těla a duše, těla a hlasu.

Myslím, že inscenaci neprospěl divadelní prostor a velký počet diváků. V článku před festivalem (viz Šrámkův blog: článek *Milenci (a tanec jako klíč)*) koordinátorka souboru píše: „ideální prostor: příjemně vyhřátý tunel nebo podchod, ve kterém bychom mohli docílit ideální velikosti projekce cca 3x5m a měli dost prostoru před i za plátnem“. Navrhoval bych tento ideál nepatrně pozměnit: studený a vlhký tunel. (PO)

Půvabné dvouhrbé zvíře

Karavana (host přehlídky); Hana Voříšková, Choceň

Půvabná výtvarná instalace s půvabnou přednáškou. Vtipnou přenáškou. Přednáškou, která na pozadí vtipů dadaistického typu v některých okamžicích komunikovala celkem podstatné komentáře o umění. „Řekněme to krátce, abychom tady nebyli do půlnoci: nesmysl.“

Tentokrát půvab a vtip dominoval nad tematickým obloukem. A proč ne? Rozměry přednášky tomu odpovídaly. Chápu-li to dobře, přednáška vznikla jako doplněk k výstavě, jako příjemné, a přitom nikoli banální uvedení výstavy. A tento účel velmi krásně splnila.

Misere mei: čeká mě už jen stárnutí

My se deme mejt / Poslední nakonec, Sobotka

Je mi dvacet tři let a v životě mě už čeká jen stárnutí. Bud' s mužem, nebo se ženou, nebo o samotě. Smiluj se nade mnou, Bože. – Takto by mohlo znít povrchní shrnutí výpovědi tohoto divadla. Naštěstí nechceme dělat povrchní shrnutí a nehledáme jednoznačné výpovědi. Takže:

Někteří tvůrci nemusí mít zrovna náročně stylizovanou scénu a kostýmy, aby mohli udělat dokonale stylizované představení, formálně přesné včetně pohybů a rytmů. A někteří tvůrci umějí udělat něco jako činohru, přitom být přesně stylizovaní a při tom všem být ještě jemní, citliví, dokonce snad i něžní – v tomto případě jemné, citlivé, snad i něžné; v tomto případě dokonce velmi něžné.

Nadosmrť sama? – Vážně, Anno? ... Představení řešilo mimo jiné i tuto otázku. Řešilo ji nebanálně, upřímně a zároveň umělecky i lidsky kvalifikovaně, tázavě, do palčivých spodních slupek. Vybavili se mi včerejší Quijoti: v obou případech šla upřímnost velmi do hloubky; ve srovnání s Quijoty byla přidána ještě velmi dokonalá estetická stylizace, herecká ostrost, a nic nebylo ubráno. Raději si vrazit zelenou pastelku do oka nebo se utopit v řece či rybníku s kamením v kapsách, než tupě v nějakém páru stárnout... I toto je ovšem podáno jako otázka: rozhodně jsme na ni nedostali žádnou povrchní odpověď. A dostali jsme obrovskou naději, kterou, věřím, mají i tvůrkyně: třeba mě nečeká tak úplně tupé stárnutí, když to všechno celkem dobře zvládnou, když tím vším projdu nějak dobře.

Totálně všechno mi padá pod podšívku kabelky, včetně telefonu a klíčů: fantasticky zdařilá aluze na temné nevědomí, které řídí naše životy mnohem dominantněji než prosvětlené vědomí; fantasticky zdařilé upozornění na to, že ani u tohoto představení se nám nedostane rozumově analyzovatelného vyústění.

Ráda se procházím po Praze, a když vidím příležitost k nárazu, nikdy ji nepromeškám: další zásadní téma. Dámy, které pro nás dnes dělaly divadlo, očividně nechtějí procházet životem jen tak, neúprosně si uvědomují, že náraz bolí, ale zároveň je neopakovatelnou příležitostí.

Někteří tvůrci – některé tvůrkyně – pracují s otevřeným až militantním feminismem. Většina z nich je při tom agresivní nebo nedostatečně důsledná a výsledek občas bývá trapný. Dámy, které pro nás dnes hrály, byly ve svých militantních postojích obdivuhodně důsledné, a tím (jen zdánlivě paradoxně) i neagresivní, respektující všechny ostatní postoje.

Detail 1: šťastný způsob použití mikrofonů pro akcentování některých replik. Detail 2: facky byly jen divadelní? Není to škoda? Detail 3: byla závěrečná vodní lázeň studená? Doufám, že ano. V Pískomylovi moc nechceme psát líbí/nelíbí. Ale tentokrát je to silnější než já: jsem nadšen. (PO)

Ze sobotních odpoledních debat:

Morbus animi. Plénium ocenilo živou dynamiku postav, silný závěr a vtahující atmosféru, která diváka staví téměř do role spoluúčastníka, zároveň ale vyjadřovalo nejistotu ohledně možnosti zapojení a vyústění děje. Zaznělo nadšení pro detaily a „vychytávky“, ale i kritika nevyrovnanosti hereckých výkonů a nevyužitého potenciálu některých postav, zejména manželky. Lektori upozornili na rychlý přechod do teatrální roviny bez delšího setrvání v imerzivním prostoru, doporučili práci s real-time kompozicí, větší důraz na fonetiku, gradaci scén a autenticitu – například skrze experiment ve skutečné čekárně. Oceňovali hravost, scénografii, motivy masek a přírodní řád přinášeny „cestovatelem“. Padla výzva k odvaze a dotahování mini-dramat. Soubor zmínil proměnlivost jednotlivých repríz a postupné úpravy, například závěru se svatbou.

Milenci. Plénium ocenilo vrstvení představení a jeho schopnost vyvolat příjemný trans, kdy se jednotlivé složky – barvy, pohyb, slovo – postupně otevíraly divákovu vnímání. Některé diváci kladli důraz na význam slov, jiní na vizuální obrazovost, avšak kombinace obojího byla nula pocitu přetížení a selhání ve snaze vše pochopit. Chválena byla prožitost pohybu a práce se stínohrou, která se většinou vyhnula pouhé formalitě. Kritizována byla občasná přeestetizovanost, ztráta dynamiky a slovní složce a umělost v dramatizaci. Inscenace podle pléna osloví spíše zkušenějšího diváka. Lektori ocenili otevřenost souboru a uměření, upřímný přístup s poetickými přesahy, ale také upozorňovali na nevyužitý potenciál dialogičnosti – např. mezi přední a zadní scénou, mužem a ženou, hudbou a pohybem. Kritizovali ztrátu jevištní přítomnosti ve prospěch ilustrativního tance idejí, zmatek v žánrovém ladění (např. titulky) i jakési nadužívání vizuálních efektů (stínohra, igelit). Zazněla výzva k důslednější práci s kontrastem plánů, větší přítomnosti a odvaze „obětovat“ některé formální prvky (např. roztrhat igelit).

My se deme mejt! Plénium ocenilo autenticitu a přesnost herectví, stejně jako civilní a lidský přístup k těžkému tématu. Pozitivně vnímalo, že inscenace nebyla tlačena „na sílu“ a dokázala naladit, nikoliv rozladit. Kritika zazněla k přílišné tematické roztržitosti a slabšímu celkovému vyznění, někteří diváci postrádali hlubší prožitek. Looper zaujal, ale jeho potenciál zůstal nevyužitý. Konec rozdělil publikum – část jej vnímala jako zjednodušující, jiní jej chápali jako terapeutický nebo symbolický. Některé diváky se cítili konfrontováni až provokováni, jiní oceňovali odvahu otevřeně mluvit o tabuizovaných tématech. Lektory inscenace silně zasáhla svou odvahou, syrovostí a aktuálností. Ocenili silné herecké výkony, práci s tématem a promyšlenost, ale upozorňovali na možnost větší scénické práce a hlubší využití technických prostředků (např. looperu). Výtky směřovaly k některým zbytečným rovinám (statistiky, kostýmy), přílišné doslovnosti a zjednodušení na konci. Přesto inscenaci vnímali jako silné, výpovědní a přesvědčivé divadlo, které se nebojí jít až na hranici. (WE)

Citát sobotního poledne

Když vidím příležitost k nárazu, nikdy ji nepromeškám. (My se deme mejt)

Více vražd, prosím!

Hrůzné hody ve Ville Santa Ritě / Kastrol, Soukromá ZUŠ Trnka, Plzeň

Propojit argentinský folklór s českým by se mohlo na první pohled jevit jako bláznovství, představení postavené na Borgesových mordýrských příbězích však sympaticky ukazuje, že podobnosti v lidové kultuře existují bez ohledu na hranice. Hra v žádném případě nepůsobí jako smažený sýr nebo pizza v asijském bistru, naopak drží pohromadě naprosto organicky a ukazuje, jak proces, jakým se z vraždy stává historka či písnička, je univerzální. V moravských písních se vraždí stejně jako v příbězích z Latinské Ameriky, lesy jsou všude temné a probouzející strašidelnou imaginaci, svatby bývají vždy plné tance a jídla, přičemž jsou zde vítány jak nakládané okurky, tak masové koule.

Představení svými (někdy takřka tarantinovskými) stylizacemi ukazuje souboje, smrt i vraždu jako krásné umění, které herci přiživují soustředěným klidem plným napětí a energie, což se prostřednictvím jídla propojuje s aktuálním fenoménem toho, že tradiční české zabijačky dnes fungují především jako divadlo – jako estetizovaná událost spojená s požitky chutí a vůní. Povel „jezte, pijte, hoduje“ je tu živočišně radostným, i když víme, že ženichovi někdo uřízl prst s prstenem a že pečené maso může být i lidské. Folklór je zkrátka zábavný i ve své krutosti a je propojený nejhlubší lidskou zkušeností a tradicí, což zejména ve světě kulturního průmyslu může vyvolávat jistou nostalgii. Ne že by člověk nutně chtěl nemít jistotu v tom, z čeho pochází maso, které jí, nicméně malá dramatická vražda by i na dnešní svatbě mohla být sympatickým a autentickým osvěžením. (MI)

Nebezpečně chladné virtuální vody

Dcerky / Popcorn, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř

Vizuální statická instalace. Soustředěné dívky a soustředěný hoch, propracované osvětlení, hezké a roztomilé loutky představující jednotlivé lidi, zajímavá souhra herce a loutky v konfiguraci jeden na jednoho, jedna na jednu – tj. jeden herec na jednu loutku. Technicky velmi dobře zvládnuté promluvy i zpívání, i loutkovodění, i manipulace s mobilními telefony jako hlavními rekvizitami. Loutky umístěné a pohybuje se v zajímavých klecích, což je opravdu vynikající nápad navozující pocit oddělenosti a osamělosti jednotlivých obyvatel digitálního světa.

Závažné a aktuální téma: ztracenost a samota dětí a adolescentů na sociálních sítích. To dnes opravdu není legrace, zvláště když jejich rodiče toto nebezpečí podceňují nebo bezradně přihlíží zmatkům v hlavách svých dětí.

Celý útvar – víceméně výtvarná instalace doplněná o přímočarý a jednoznačně se vyvíjející děj – nenabízí prostor pro rozvinutí herectví. Vše bylo jedinou situací, od tragického začátku do tragického konce.

Ne zcela jednoznačný byl alespoň vztah základní linie – základního tragického příběhu ze současnosti – k příběhu z 15. století, kdy dívka postihovaná na první pohled podstatně tragičtějšími ranami osudu než soudobá ústřední hrdinka směřovala ke stejnému smutnému konci jako ona.

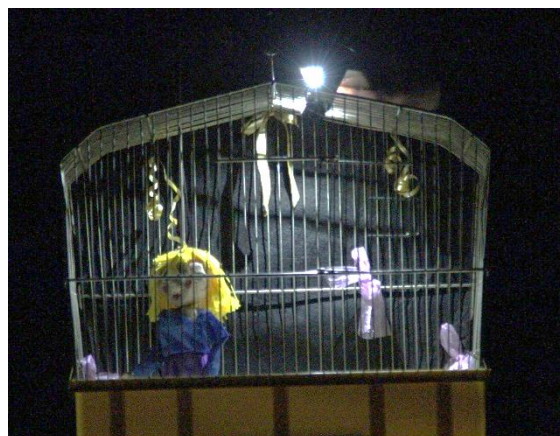
Přiznám se, že mnohem více než naučné příběhy o dvou nešťastných dětech by mě zajímalo zkoumání možností, jak se z neštěstí vymanit; třeba i nevyužitých možností nebo třeba i neúspěšné snahy, ale... Celé představení mi nepoložilo jedinou otázku; ať už v rozumovém nebo nevědomém prostoru. Vůbec si nechci nějak stěžovat, chyba může být ve mně, ale... Jako kdyby mi po celou dobu tvůrci říkali: máš-li problém, dříve nebo později vlez do studené řeky a pořádně se nadechni vody, protože ve zlém okolním světě, který ti ubližuje, nic nenaděláš... (PO)

Vzhůru z dolů!

Otevírám oči / Soubor Náhod, Ostrava

Málokterá poezie bývá do takové míry spojena s místem svého vzniku jako ta ostravská, a to zejména v duchu teze Ivana Motýla: čím víc uhlí, tím lepší báseň. Mladá ostravská poezie je neobyčejně silný fenomén, který se nicméně s uhelnou tíží musí stále vyrovnávat, což se (snad záměrně) objevovalo i v představení postaveném na scénickém čtení právě básní mladých ostravských básníků a básniček. Snaha odpoutat se od dědictví minulosti byla zjevná – všichni aktéři byli pochopitelně oblečeni v černém, ale rudé šátky jako by na různých částech těla narušovaly černotu svou průsvitností. Také pořadí básní jako by tuto cestu odráželo. Po počátečních obrazech hlubin, v nichž je skryto štěstí, následovaly usazeniny zubních kazů, zaschlé vrstvy doteků, které nejdou smýt, pak se ovšem hlubinné a těžební metafory zastavily („neklesáš, ležíš“) a dostali jsme se až k nebi a záři hvězd.

Ve světle této cesty se nabízí i výklad funkce dveří, jimiž na scéně všichni účinkující poctivě procházeli – ano, vylézáme z dolů na povrch, kde už můžeme svou identitu utvářet jinak než jen těžkou manuální prací v drsných podmínkách. Mladé ostravské poezii je na scéně dobře, kéž jí toto představení pomůže v dalším jedinečném žití. (MI)

Bůh má problém

Předsevezetí / Valouny, Valašské Meziříčí

Při improvizacích o mnoha stupních volnosti je důležitá šťastná volba výchozí situace a několika klíčových motivů. Vhodně zvolené motivy jsou pak lešením, po kterém se mohou performeři velmi svobodně pohybovat bez nepřiměřeného rizika pádu do nicoty.

Zahrádkářský spolek, volba předsedy během silvestrovské noci, ďábel vnutivší zahrádkářům úpis s podpisem jejich krví, společnost Nebeská propast... Nejistota, co se vlastně o té silvestrovské noci stalo, kdo byl zvolen, kdo se k čemu zavázal, jaký byl zvolen (staro)nový název spolku (Sever či Krásno). Zásadní zápleтка – skutečnost, že členy zahrádkářského spolku navštívil ďábel nebo aspoň ďáblík – se odhalí v pravou chvíli – ani ne brzo, ani ne příliš pozdě po začátku. A dokonce i píseň, která se od začátku až do konce prolíná celým představením – „Bůh má problém“ – zvyšuje potenciál pro improvizaci. To vše dohromady dává hercům potřebný prostor a volnost pro odpoutané rozehrávání situací.

Vývoj a výsledek dění na jevišti: bezcílné, nádherně zoufale bezvýchodné jednání lidí na jevišti. Je nesmírně napínavé, jak každý okamžik slibuje něco silného, a jak se téměř každý okamžik vzápětí utopí ve zklamání; ale jak se jednou za čas zjeví okamžik speciální, kdy ta síla opravdu přijde. Aby se takový zázrak mohl udát, musí se aktéři maximálně uvolnit, musí jim být do velké míry jedno, jak se odvíjí příběhy a významy; nesmí cítit takový ten tlak na pointu. Dramatičnost diváckého zážitku nespočívá v tom, jak hrdinové dopadnou, ale v tom, jestli se aktérům podaří odpoutat se od pointy a otevřít jindy zavřené dimenze. A dnes se jim to částečně dařilo, částečně ne. Spíš ano než ne.

Pro mě byl zážitek z duševní i fyzické odpoutanosti herců a jejich přítomného lovení pokynů z hůry zážitkem lahodným; delikatesou, kterou si ještě teď, v pokročilém večeru, vychutnávám.

Na závěr cosi, co píšu jako legráčku, ale: existují náhody? Dnes večer na nás skutečně sestoupil zázrak: performeři se uvolnili natolik, že se spojili s všeobecným vesmírným rezervoárem informací a Bůh, který má problém, jim seslal osobní životní příběh jednoho z diváků, který nám s podivuhodnou přesností zprostředkovali. (Dotyčný divák se k tomu přiznal během následné debaty o představení.) (PO)

Ze sobotních nočních debat:

Hrůzné hody ve Ville Santa Ritě. Plénium ocenilo pomalé tempo, prostorové řešení a scénu s přípravou masa, která dotvářela celkovou atmosféru, stejně jako práci s objekty. Silné emoce vzbuzovalo vnímání ohrožení herců a rozpad vyprávění na nesrozumitelné části, kdy nebylo jasné, jak spolu jednotlivé příběhy souvisejí. Lektori chválili hereckou suverenitu a navrhovali větší odvalu v nadsázce a folklorní rozevlátosti, včetně návrhů na konkretizaci závěru, aby vyzněl více slavnostně a rituálně. Zdůrazňovali potřebu vyjasnit pohybovou složku a dramaturgický záměr. Soubor reflektoval inspiraci Borgesem, archetypem a pohádkou bratří Grimmů, s vědomým cílem vyvolat znejistění, nejistotu a chaotičnost jako součást divoké divadelní zkušenosti.

Dcerky. Diskuse pléna i lektorů odhalila silné emoce i rozpory ve vnímání inscenace. Plénium ocenilo scénografický koncept a silné téma – inscenace pro ně byla více o naději než o temnotě. Výrazný byl kontrast mezi středověkou a současnou rovinou: jedna ukazovala vědomé rozhodnutí ve jménu víry, druhá absurditu tlaku společnosti a neschopnost oddělit vlastní identitu od názoru ostatních. Klece jako symboly omezení a svázanosti rezonovaly, i když někdy jen technicky. Lektori ocenili hluboké téma a vizuální čistotu, zároveň navrhovali větší obrazovou podporu a propojení prostoru s významem – např. chór, septanda, využití temnoty. Upozornili i na limity loutkářské formy a potřebu většího zohlednění diváka sedícího v hledišti bez elevace. Téma sociálních sítí považovali místy za příliš doslovné. Soubor uvedl, že původním tématem byly lži, z nichž brainstormingem vzešly sociální sítě. Paralelu s minulostí našli v příběhu Jana Husa, kdy lži způsobily doloženou tragédii. Klece ztělesňovaly omezení vírou i virtuálními bublinami.

Otevírám oči. Diskuse k inscenaci ukázala různorodé vnímání její formy i sdělení. Plénium zpočátku hledalo divadlo marné a klíč k porozumění nacházelo obtížně, ale nakonec se nechalo unést atmosférou a ocenilo pestrost, humor, práci s objekty i silný závěr. Někteří vnímali inspiraci jinými projekty, jako je Dred, kterou ale soubor nepotvrdil. Lektorský sbor vyzdvihl odvahu zpracovat poezii jako scénický materiál a přinesl konkrétní postřehy: dveře jako symbol komunikace mezi soukromým a veřejným prostorem, projekce ostravských reálií jako silný kontextový rámec. Kritizovali ale například nesrozumitelnost některých scénických prvků, roli kostýmů či nedostatečné propojení slova a těla. Zazněla výzva více se opřít o hlas a uvažovat o voicebandu. Soubor uvedl, že inscenace vznikala na pomezí performance, experimentu a divadla, s využitím asi dvaceti básní od autorů spjatých s Ostravou. Přímá zkušenost, včetně zranění herečky, ukazuje na intenzitu a nasazení při tvorbě.

Předsevezetí. Plénium ocenilo lehkost, až plynulost improvizace a zároveň její rozvolnění, které umožnilo prožít přítomnost bez pevného závěru či pointy, i když někteří vyjádřili touhu po výraznějším existenciálním vyústění. Lektori vyzdvihli autentický projev, techniku tleskání podporující rytmus a schopnost performerů udržet postavy i v trapnosti, která byla vtahující. Vnímali i literární potenciál k hlubšímu sdělení v budoucnu. Zazněl také až téměř návrh od Stanislavského: rozšířit přípravnou fázi před samotným představením například pojidáním kompotů předem. Soubor přiblížil, že improvizace probíhá na základě pevné kostry, včetně hudby a struktury scén, přičemž motivy záměny boha a ďábla, které také zazněly od lektorů, byly součástí konceptu od počátku. (WE)

Jaký má smysl hledat smysl?

Nic / Děti v Ohni, ZUŠ F. L. Gassmanna, Most a zároveň

Dělat se pořád musí. Leona Houdková, Jirkov

Některé výroky mají smysl jedině v kontextu nebo jako výsledek dlouhého poznání, nikoli jako výchozí předpoklad – v takovém případě mohou mít důsledky i vpravdě nežádoucí. Patří sem Nietzscheova teze, že Bůh je mrtev, která měla ve hře *Nic* také jistou funkci, ale především věta, že nic nemá smysl, kterou na skupinu pubertáků volal ze stromu jejich spolužák a která se do všech hluboce zaryla na celý život. Představení na základě knihy Janne Teller zhmotňovalo přirozenost, s jakou věci a činnosti ztrácely pro spolužáky význam, aby je následně pátrání po ztraceném smyslu stejně přirozeně přivedlo k tvorbě „hromady s významem“, kam každý dá to nejcennější. Skupinová dynamika vede od obětování věcí či vlasů až k obětování panenství a ukazováčku, protože „význam má to, co bolí“. Celá hromada s významem přijde o svůj smysl ve chvíli, kdy se za 3,5 milionu dolarů prodá jako umělecké dílo. Právě pocit, kdy peníze znemožňují vidět hlubší hodnoty, je tu zásadní. Hru můžeme vidět jako metaforu společnosti bez viditelného smyslu, také jako varování před světem, v němž chybí dospělí („dospělý nic říct nemůžeme, protože my víme, že nic nemá smysl“), ale i před prostými silnými, ale reálně nebezpečnými myšlenkami, kterých se aktéři nikdy nezabavili, jakkoli konec hry byl méně drastický než v knižní předloze.

O jiném způsobu hledání smyslu pojednávala Leona Houdková, jež s mimořádnou laskavostí zinscenovala život několika generací Čechů v rumunském Banátu. Po smyslu se tu nikdo netáže, nikdo ho nepopírá, je zcela samozřejmě obsažen v každodenních činnostech a intenzivním kontaktu s přírodou – v dojení, mytí šípků či vaření marmelády. Jestli se tu nějaký význam hledá, tak jedině v tom, co pro nás znamená domov. Představení dává zakusit propojení člověka prostorem, který formuje naše pocity, zároveň veškerý smysl tomuto prostoru dávají samotní lidé. Krajina ani nemůže být jiná než kulturní, i kdyby někdo ze stromu křičel, že krajina má smysl i bez lidí.

Tyto dvě hry se spolu pozoruhodným, kontrastním způsobem propojily, přičemž by bylo nepochybně zajímavé vidět, jaké významy by se objevily, kdyby hry po sobě následovaly v opačném pořadí. Věřili bychom po exkurzi do Banátu možnosti ztráty smyslu stejně jen proto, že to křičí kluk na švestce? (MI)

Házení žabek je to jediné, co mi přináší štěstí

Ostro: Vy / Divadlo Vydýcháno, ZUŠ Liberec

Oživlá projekce, hlasy až voicebandové, s dokonalými hudebními nástroji (roury, kusy něčeho čehokoli, ...). Těžce urbánní dění přenesené do těžce rurálního prostředí a zpět. Město přenesené na pustý ostrov a zpět. Osamělost ve městě přenesená do osamělosti na pustém ostrově a zpět. Jde spíš o ostrůvek v moři nebo ostrůvek tramvajový?

Surrealistický duch se přeléval do existenciálního dramatu a zpět. Najednou, z ničeho nic, je vyřčeno: „Nezatancujem si?“ Ostrov v moři se plynule přetavoval na ostrůvek nástupiště a zase se vracel do moře, hluk příboje a ptáků se měnil v hluk městské dopravy a zoufalých městských existencí, které potom ustupovaly zpět do věčných vod.

Poezie byla dokonale začleněná do divadla a divadelnosti.

Inscenace má velmi uměřenou plochu, prostorově a především časově. Zvolený způsob inscenování by se možná po delší době vyčerpal, případně by se ve větším prostoru možná rozostřil, ale tvůrci vyčerpání ani rozostření nepřipustili: hrálo se snad jen 15 minut na prostoru pár čtverečních metrů.

Průzkum fenoménu samoty a dalších nevyslovitelných témat surráčem. Když je nadhled a zároveň plné nasazení, může to dopadnout skvěle. A dopadlo. Dokonce se podařilo vybudovat prostor pro závěrečné zcela vážné prohlášení „nakonec jsme stejně vždycky sami“. Čímž se nádherně zpětně doplnila a umocnila tematizace ostrovovitosti i všech dalších jevů. (PO)

Nejkomplikovanější způsob krásy

parazit-ty / Nekroflík, Praha

Nekroflík nádherně předestřel a prožil a nechal nás diváky prožít tajemný vyšší smysl komunikace a spolužití s rostlinami.

Mezi kytkami, s kytkami, vlivem kytek, na způsob kytek, pro kytky se kytkovitě jednalo, hovořilo a tančilo. Tanec mezi kytkami, bytí mezi kytkami, organické žití mezi kytkami, to vše vytvořilo jedinečný prožitek.

A do všeho ještě love story, smutná love story na způsob pěny dnů Borise Viana... I tato love story, a především ona, nějak organicky vyrůstala jak z tropické, tak i z české, rakouské a polské mírněpásmové hlíny.

Celková nenásilná magičnost a mnohé nenásilné, místy i vhodně násilné detaily, „rostlinné“ zasazení těl do všeho dění, tanec mezi rostlinami vleže i na nohou, žití mezi rostlinami, umírání mezi rostlinami. Lidské tělo jako rostlina, rostliny jako lidská těla. A do všeho skvěle zasazené encyklopedické údaje o poznatcích ze života květín.

Dva detaily za všechny: kriminálně laděná dramatická honička mezi květinami na letišti a přenášení, přesazování lidí stejným způsobem jako se provádí přenášení rostlin; těla jako rostliny, živočišné lidské duše jako rostlinné duše.

Bylo řečeno, že rostliny jsou nejkomplikovanější způsob krásy. Krása ale vyzařovala i z celku scénografie – syrového jeviště městského divadla, džinoviny, pro jiné postavy (například policistky) nenápadně, organicky elegantních oblečků.

Zdařilé bylo i celkové rozložení dynamiky v čase: po prostém začátku bez květín šťastně provedené střídání klidných, energických, nervózních a vegetativně mysteriózních pasáží.

Vše vyvrcholilo černou magií prorůstání nejednoznačností živočišného a rostlinného života, nebo dokonce zla a zel souvisejících s těmito životy, do lidí a květín. Prorůstání temných sil do v podstatě dobrých úmyslů.

Nekroflík ukazuje, že i s nikoli nejvyššími hereckými dovednostmi lze provádět špičkově kvalitní činohru, bez mimořádných pohybových dovedností provádět kvalitní tanec. A to vše může být i lepší než s těmi mimořádnými dovednostmi. Zvlášť když má člověk šťastnou ruku při výběru literární předlohy a podaří se mu ji šťastně převést do divadla.

No, a zajímalo by mě logistické řešení převážení všech těch květín účastníků se představení. (PO)

Z nedělních poledních debat:

Děti v Ohni. Plénium ocenilo to, že být se to velice nabízelo, inscenace se ve svém průběhu nezvrhla pouze ve vyvracení výroku, že „nic nemá smysl“, což považovali za poctivý a otevřený přístup. Zaujala je forma kolektivního vyprávění, která střídavě nabývala a ztrácela na síle podle toho, jak moc se herci drželi slovního výrazu vůči akci. Vyzdvihli práci s objekty a papíry, ale postrádali větší surovost v okamžicích, kdy šlo o vážná témata. Výkon souboru z Mostu byl označen za autentický a přesvědčivý, přesto překvapil vysokou intelektuální úrovní vzhledem k původně mylnému dojmu z deklarace, že jde o žáky sedmé třídy. Lektori se shodli na preciznosti a vědomé střídmosti hereckého projevu, ocenili kolektivní sebranost a rituální i nevinou atmosféru inscenace. Vyzdvihli práci se znaky a objekty, dramaturgii, která držela diváka v napětí, i formální prostředky jako překrývání slov. Zazněly však i připomínky – například k chybějící kompletní destruktivě v některých scénách. Celkově šlo podle všech o velmi silný zážitek s důrazem na oběť jako nositelku smyslu.

Ostro:Vy. Plénium vnímalo představení jako vizuálně a nápadově silné, barevné a esteticky působivé, přesto někteří diváci přiznali, že mu nerozuměli, nebo ho sledovali spíš jako performanci než narativní divadlo. Téma si však dokázali najít – zazněla interpretace o vnitřních příšerách, ostrovech vědomí a sebekritičnosti. Atmosféra působila jako prolínání světů a evokovala osobní asociace. Lektori ocenili hluboké propojení tématu s formou, kdy se výtvarné, zvukové a herecké složky propojovaly do poetického, téměř synestetického celku. Vyzdvihli autorské zpracování, kolektivní hravost, inspiraci výtvarným uměním (Kandinskij, Magritte) a práci s objekty a stíny. Zazněla i výzva k dalšímu posunu skrze vědomější práci s objekty a významovější herecký vklad.

Dělat se pořád musí. Plénium vnímalo inscenaci jako velmi silný, něžný a osobní zážitek, který přenesl atmosféru života v Banátu až do divadla. Diváci ocenili autenticitu a pravdivost vyprávění, které v nich vyvolalo emoce, vzpomínky a hluboké propojení s tématy domova, víry, lásky a sdílení. Nepůsobilo to jako nacionalistické, ale spíš jako obecná úvaha o kořenech, paměti a lidské sounáležitosti. Nejvíce zarezonoval moment s hymnou jako symbolem kolektivního vědomí, i když někteří diváci tuto sdílenou zkušenost na repríze v Písku nezažili. Lektori ocenili přirozenou energii, osobní tón a vypravěčskou sílu monodramatu, které nepůsobilo pateticky ani okázale. Vyzdvihli autorčin autentický přístup a schopnost vtáhnout diváka skrze konkrétní detaily i obecnější témata (komunita, domov, sdílení). Kriticky zazněla úvaha o tom, co je dnes dokumentární divadlo a jak zacházet s tématy jako je Banát, aniž by docházelo k jejich vyprázdnění či zneužívání. Zůstala otevřená otázka, zda herečka záměrně měla zhoršený kontakt s publikem kvůli osvětlení, nebo šlo o režijní rozhodnutí.

Parazit-ty. Inscenace vyvolala rozporuplné reakce publika. Diváky okouzila vizuální poetika, magická komunikace mezi rostlinami a živočichy a novátorské využití techniky (živá kamera, bezdrátové přenosy), ale zároveň se objevily zásadní problémy se srozumitelností – mnozí nerozuměli dialogům kvůli špatnému zvuku či přebíjející hudbě a ztráceli se v příběhu. Emočně silnou, ale i rušivou se stala práce s živými květinami, která v některých vyvolala dojem násilí či utrpení, což jim zabraňovalo ve sledování dějové linky. Lektori ocenili odvahu souboru hledat nové scénické jazyky a vnímají téma přírody, ekologie a vztahu člověka a rostlin jako velmi aktuální a silné. Kriticky však upozorňovali na roztržitost příběhu, nejasnou detektivní linii, nedotažené herecké přechody a nepřesvědčivý dramaturgický oblouk. Výstupy byly působivé vizuálně, ale chyběla jim kontinuita a jasnější provázání techniky s vyprávěním. Přes všechny výhrady se inscenace jevila jako inspirativní výzva k hlubšímu smyslovému vnímání světa. (WE)

Citát nedělního rána

Květiny jsou nejkomplikovanější způsob krásy. (*parazit-ty*)